

Toelichting ondertiteling in het Nederlands en in het Fries

2 juni 2023

Sinds 2020 werken 13 Friese overheden¹ gezamenlijk aan de totstandbrenging van passende ondertiteling van de bestuursvergaderingen. De achtergrond daarvan is gelegen in de wettelijke eisen die sinds 23 september van dat jaar gelden voor digitale toegankelijkheid van de overheid, een uitvloeisel van het 'VN-verdrag Handicap'.² De griffies van de betreffende overheden hebben de Fryske Akademy opdracht gegeven te zorgen voor open-source software waarmee elke marktpartij onze bestuursvergaderingen kan ondertitelen in de uitgesproken taal. Voor de praktische uitvoering heeft de Fryske Akademy het Friese bedrijf Humain'r ingehuurd.

Recentelijk hebben de griffies de beschikking gekregen over de aangevraagde open source-applicatie en inmiddels technisch succesvol gekoppeld aan de beeldverslagen van vergaderingen. Het gaat om zelflerende software, d.w.z. dat de kwaliteit van de ondertiteling toeneemt naarmate méér vergaderingen zijn verwerkt. Het spraakherkenningssysteem is in 2020-2021 ontwikkeld door het *Center for Language and Speech Technology* van de Radboud Universiteit en de Fryske Akademy met de technieken van dat moment en 'getraind' met geluidsopnamen van raadsvergaderingen uit 2020. Dit verklaart waarom de kwaliteit van de ondertiteling momenteel nog niet zo goed is als we zouden willen.

Humain'r ontwikkelt in samenspraak met de Fryske Akademy komende tijd de spraakherkenner voor de Friese overheden door op basis van de nieuwste AI-technieken, met hedendaagse opnamen van raadsvergaderingen, met de huidige volksvertegenwoordigers en bestuurders, en op basis van de actuele onderwerpen en de bijhorende woordenschat. De kwaliteit van de ondertiteling zal daarom in de loop van de tijd steeds beter worden.

Vanaf 1 januari 2025 zullen alle webcasters die door de griffies worden gecontracteerd, met behulp van deze open source applicatie een Fries-Nederlandse ondertiteling in hun reguliere dienstverlening kunnen aanbieden.

---

¹ Het gaat om de griffies van de volgende overheden: Achtkarspelen, Dantumadiel, De Fryske Marren, Heerenveen, Leeuwarden, Noardeast-Fryslân, Opsterland, Provincie Fryslân, Smallingerland, Súdwest-Fryslân, Tytsjerksteradiel, Waadhoeke, Wetterskip Fryslân. Bij deze overheden wordt gemengd Fries-Nederlands gesproken of volledig Fries. Overheden waar alleen Nederlands gesproken wordt kunnen gebruik maken van al langer beschikbare Nederlandstalige ondertiteling.

² Voor achtergrondinformatie: <https://www.digitoegankelijk.nl/wetgeving/beleid-nederland-en-europa>